

ACTA DIURNA

Билтен Правног факултета Универзитета у Београду Број 12, јул / септембар 2006.

Прослава 165 година Факултета

Сваки јубилеј обично буди сећања на добра, стара времена, одвајкада „боља него садашња“. Међутим, прославу 165 година постојања Правног факултета Универзитета у Београду праги нешто другачија

атмосфера: уз ослонац на изузетно богату и вредну традицију и сећање на оне који су је градили, обележавање овог јубилеја је окренуто и будућности. Факултет је у последње две године изградио неслућену ин-

фраструктуру коју ће користити долазеће „болоњске“ генерације, што треба да омогући укључивање Факултета у европске образовне токове и квалитетније студирање које промовише тзв. Болоњски процес.

Дуго и брижљиво припремана прослава 165 година постојања и рада Правног факултета Универзитета у Београду, свечано је обележена у среду 27. септембра 2006. године. Централни дан прославе, започео је у јутарњим часовима, по први пут организованом крсном славом Факултета – Крстовданом. Овај датум одређен је одлуком Савета Правног факултета Универзитета у Београду за дан Факултета и факултетску славу, имајући у виду околност да је редовна настава на Правословном одељењу Лицеја у Београду почела 14. септембра 1841. године по јулијанском календару, што се по грегоријанском календару поклапа са поменутим датумом. Велики број наставника, сарадника, административних радника и студената Факултета, уз присуство црквених великодостојника, присуствовао је славском обреду којим је руководио свештеник, проф. др Радомир Поповић уз хор цркве Све-

те Ружице. Том приликом Српска православна црква поклонила је Факултету вредну икону.

Прослава је настављена Свечаном академијом у амфитеатру V, којој су присуствовали многобројни гости, од премијера Републике Србије др Војислава Коштунице и више министара, ректора Универзитета у Београду, амбасадора и других чланова чланова дипломатског кора, председника судова и бројних судија, тужилаца, адвоката, привредника, декана и представника многих факултета из земље и иностранства и других институција, до пензионисаних професора и садашњих наставника, асистената и студената Правног факултета. Свечану академију је отворио премијер Републике Србије др Војислав Коштуница као почасни председник Организационог одбора прославе, а пригодним говором гостима се обратио и декан Факултета проф. др Мирко Васиљевић. Овом приликом додељене су повеље и плакете Правног факултета за двогодишњу успешну сарадњу и учвршћење академског угледа Факултета Влади Републике Србије, Универзитету у Београду, Граду Београду, Универзитету у Нансију, Правном факултету Универзитета Ломоносов у Москви и Макс Планк институту у Хамбургу. У име награђених захвалили су се проф. др Дејан Поповић, ректор Београдског Универзитета и проф. др Жан-Дени Мутон са Централно-европског универзитета у Нансију.

Посебан утисак на присутне госте оставио је филм о Правном факултету емитован у три дела, о прошлости, садашњости и будућности Факултета. У уметничком делу Програма наступили су браћа Теофиловић и Академски хор „Обилић“ са диригентом Даринком Матић Маровић. Завршни акорди подигли су на ноге све присутне, који су извођаче поздравили бурним аплаузом. Уз пригодан коктел, после Свечане академије, завршен је преподневни програм прославе на Факултету.

Гости Факултета и многобројне званице, поново су се током поподнева окупили у Градској скупштини у препуној Свечаној сали и присуствовали пријему, које је за госте Факултета организовао градоначелник Београда Ненад Богдановић. Бираним речима госте на пријему је, осим градоначелника и декана, поздравио проф. др Стив Пејовић, један од најистакнутијих економиста у САД, почасни доктор Универзитета у Београду, који се захвалио у име страних гостију на топлој вишедневном пријему у Београду. Боравак гостију се завршио возњом бродом по Сави и Дунаву, вечером и разгледањем града са река. ■

Садржај

- 1 Прослава 165 година Факултета
- 4 Излагање премијера др Војислава Коштунице
- 6 Реч декана проф. др Мирка Васиљевића
- 10 Белешка проф. др Стива Пејовића о прослави
- 11 Општи семинар и прослава јубилеја
- 15 Представљена монографија о Правном факултету
- 15 Основан Алумни клуб
- 16 Свечана додела диплома и награђени есеји
- 16 Представљено међународно издање часописа *Анали Правног факултета*
- 17 Потписивање споразума о сарадњи
- 18 Историјски успех наших студената у Стразбуру
- 19 Научни скупови у иностранству
- 20 Научни скупови у земљи
- 20 Студијски боравак у иностранству
- 20 Међународна сарадња
- 21 Факултетски живот
- 21 Новости на Факултету
- 22 Вести из библиотеке
- 22 Нове књиге
- 23 Дебатни клуб
- 24 Студентски живот
- 27 In memoriam

Издавач

Правни факултет
Универзитета у Београду

За издавача

проф. др Мирко Васиљевић

Уредник

проф. др Сима Аврамовић

Секретар

мр Милена Ђорђевић

Технички секретар

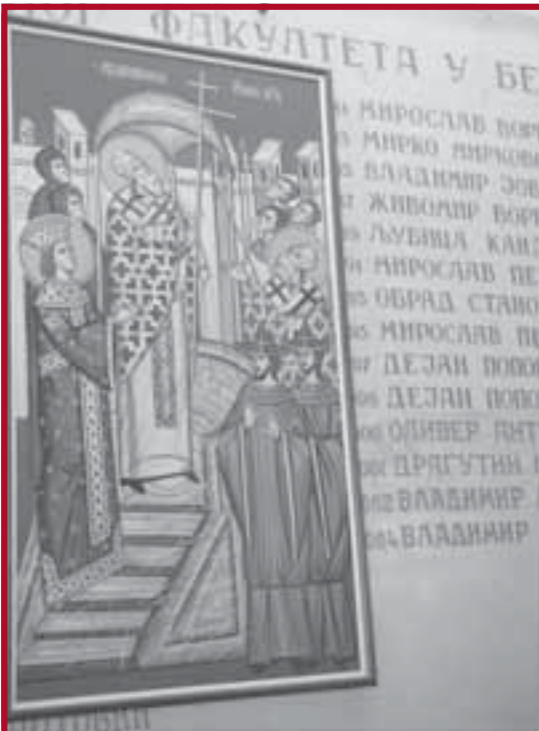
Наташа Симовић

Припрема и штампа

Досије

Прилоге, фотографије и сугестије за Билтен Правног факултета можете достављати електронском поштом мр Милени Ђорђевић на адресу: milena@ius.bg.ac.yu, или на дискети Наташи Симовић до 1. у месецу за догађаје из претходног месеца.

ISSN 1820-3981

Са проslave факултетске славе – Крстовдана

Излагање премијера др Војислава Коштунице

Госпође и господо, драги пријатељи и надасве, драге колеге,
Честитам вам годишњицу, 165 година од дана од када постоји и делује Правни факултет у Београду.

165 година Правног факултета у Београду се на неки начин упечатљиво подудара или скоро подудара са још једном годишњицом. Има још једна институција у Србији, која је исто тако дуговечна као и Правни факултет. Она је само нешто мало дужег века, а то је српска држава. Није случајно што смо пре неку годину прославили 200 година српске државности, а ето сада слаavimo 165 година Правног факултета. Једно на друго су упућени. Једно без другог не могу.

Наравно, Правни факултет је настао, добро је познато, када је Лицеј из Крагујевца, тадашње престонице Србије, прешао у садашњу престоницу Србије, Београд. Али много пре тога се указала потреба за правно образованим кадровима, за оне који ће стварати правни поредак у Србији. Није случајно што је први председник Владе Србије, прота Матеја Ненадовић, већ у оном првом налету, после првих устанничких победа и задовољстава, рекао једном приликом да је сада време да се добар поредак постави. А и Карађорђу приписују како је једном приликом казао да би Србија имала довољно мишица које би је браниле али, да треба да има и довољно мудрих који би њоме могли управљати. Има ту још много примера вама познатих у правној науци и историји. Али, сада се узима да је 1841. права година настанка Правног факултета, мада је можда то све започело и много раније, још 1808. године.

Било како било, имамо за собом светлих, часних, великих 165 година. То је 165 година трајања, де-

лања и, поврх свега, мисије коју је Правни факултет вршио у нашем друштву, у нашој култури.

О тој мисији сведочи правни поредак, сведоче правници који су образовани, сведоче институције које су постојале и, можда, по највише сведоче она велика имена која је Правни факултет подарио. Наравно, када би ту застали и запитали се која су та имена, можда би се о неког огрешили. Али овом

свечаном приликом не могу а да не поменем три велика имена из три различитих области: Тому Живановића, Живојина Перића и Слободана Јовановића.

Драге колеге, нешто најсветлије и најкреативније је забележено у једној такође хвале вредној хроници Правног факултета која је излазила све до Другог светског рата. Није случајно што у истој години у којој обележавамо 165 година Правног

факултета, обележавамо и 100 година излажења часописа Правног факултета, Архива за правне и друштвене науке. У том времену када је излазио, када је заиста био у врху европске науке између два светска рата, у том времену Правни факултет је можда неправедно носио недовољно широк назив: звао се само Правни факултет, а не Факултет друштвених наука, што је уистину био. Ни на једном факултету Београдског универзитета нису се шире и темељније изучавале друштвене науке. Неке од њих су се тек касније развијале на другим факултетима – економија, социологија, итд.

Има ту још нечега у том истом времену. Поменућу још једну ствар – Правни факултет је био „расадник“ за друге факултете. Некако је био сувише тесан да прими и обухвати све оне које је имао – професоре и асистенте, па су многи од њих почели да предају на другим факултетима у Србији и у претходној Југославији. Уз то, као историјска чињеница, за Београд је важна још једна – на Правном факултету у Београду, као и на другим

факултетима, своје прибежиште су нашли и на нашу културу веома утицали бројни знаменити руски професори историје, права и социологије, који су после револуције у Русији доспели у Југославију.

Тако је Правни факултет постао и „расадник“ других факултета. Има данас више тих факултета и школа у којима се право изучава, али и после 165 година, у дану данашњем, Правни факултет у Београду остаје Правни факултет.

Само неколико речи вама колегама правницима – шта је наш заједнички посао, шта је наш најнасушнији посао.

Прво, по мери Србије и нечега чему је Србија увек припадала, а то је Европа, треба да створимо одговарајуће законе.

Али, поред тога, то је потреба да Србија донесе, и то што пре, нови устав. Србији је нови устав потребан пре свега зато што она више није део оне шире државе и треба јој устав који јој приличи. Тај устав јој је потребан из још једног разлога – да би се у њему још једанпут јасно и недвосмислено,

крупним словима потврдила историјска, правна чињеница да је Косово и Метохија саставни део Србије.

Тиме потврђујемо правне и историјске чињенице и тиме потврђујемо још једну ствар – да Србија остаје привржена поштовању међународног права и основних принципа на којима почива међународни правни поредак.

На темељу тог међународног поретка, ако хоћете мир, ако хоћете стабилност, ако хоћете добре односе међу постојећим земљама, принцип територијалног интегритета, суверенитета сваке земље, готово демократске, каква је Србија, је једноставно потребан. Из тог разлога такође је Србији потребан нов устав, да би се та приврженост поштовању међународног права и основних принципа на којима почива правни поредак, још једанпут потврдила.

То су тренутно два најкрупнија задатака који пред нама стоје. Хвала вам! ■

Реч декана проф. др Мирка Васиљевића

Драги гости, даме и господо, колегинице и колеге,

Традиција. – Правни факултет Универзитета у Београду, као што то повод и заслужује, обележава данас овом свечаном академијом свој вредан јубилеј – *сто шездесет пет година*. Универзитетске институције са оваквим јубилејом, у држави која није била миљеник историје не ветровитом Балкану, завређују пажњу и поштовање. Ово тим пре што традиција ове институције скоро да се поклапа са традицијом модерне државе Србије, која је 2004. године прославила 200. годишњицу. Овај Факултет је свестан да је то ипак далеко од традиције универзитета срећнијих земаља, којима је историја била наклоњенија, тако да имају вишевековне универзитетске центре, попут Болоње, Оксфорда, Кембриџа, Сорбоне, Монпељеа, Упсале, Прага, али је

такође свестан да је старији од једне Софије, Букурешта, Братиславе, Трста, Токија, као и да је вршњак Атине или Цириха. За ових 165 година Факултет је од три професора и девет ученика-студената, досегао размере једног од највећих факултета у европским и светским оквирима, са 105 наставника и сарадника и око 8.000 студената. Данас у просеку годишње дипломира око 700 студената, што чини око 1/3 уписаних. Осам председника и потпредседника Владе Србије били су професори овог Факултета, њих 14 министри, 19 професора били су или јесу академици, а њих 15 ректори Универзитета у Београду.

Корифеји правне мисли и факултетске мисије. – Плејада професора уграђивала је себе од оснивања до данас у интегритет ове институције. Посебно је било важно да већ од оснивања у њеним амфите-

атрима буду професори који су се школовали на престижним европским универзитетима са снажним репутацијом. Тако су се у младе нараштаје уносили изворни европски дух и идеје, што је свакако утицало и на то да Србија у оба светска рата буде на страни сила победница. Беч, Будимпешта, Берлин, Лајпциг, Париз, Женева и други значајни европски универзитети школовали су велика правничка пера тадашње Србије. Од Европе су учили, али су Европи и враћали многи професори овог факултета, као гостујући професори водећих универзитета: Сорбоне, Оксфорда, Кембриџа, Болоње, Единбурга, Граца, Рима, Париза, Москве, Женева, Атине, Прага.

Универзитетска сарадња. – Правни факултет има закључене уговоре о сарадњи са бројним европским и светским универзитетима (Паризом I, Бордоом, Нан-

сијем – са којим организује већ осам година заједничке специјалистичке последипломске студије из права ЕУ у Београду), Единбургом, Хамбургом, Москвом, Питсбургом, Грацом, Атином, Пекингом, Марибором, Скопљем, Бања Луком и другима. Факултет је укључен у Темпус пројекат ЕУ за организовање заједничког мастер програма, у конзорцијуму са десетак других европских факултета. Факултет је пружио изузетну професионалну помоћ у оснивању и стасавању бројних млађих правних факултета у Србији (Ниш, Нови Сад, Приштина, Крагујевац), али и бившој Југославији (Скопље, Подгорица, Сарајево, Мостар, Сплит, Бања Лука, Источно Сарајево).

Овај Факултет је имао и има част да буде домаћин многим еминентним професорима престижних европских, америчких и других светских универзитета, од којих су многи чланови највиших научних институција, академија наука, научних друштава, како у својим тако и у другим земљама, а неки су управо на предлог овог Факултета проглашени за почасне докторе наука Универзитета у Београду, коме припада овај Факултет. Неки уџбеници водећих професора права европских и америчких универзитета укључени су као обавезна штива у наставни процес овог Факултета.

Правни споменици трајне вредности. – Традиција снажних правних студија и културе права као својеврсне субкултуре изнедрила је и у средњовековној и модерној Србији престижне споменике трајне вредности. Поред средњовековних бисера какав је Душанов законик, који већ тада проглашава принцип поделе власти и независности суда и који је прва кодификација тог времена састављена на домаћем, а не на латинском језику, и модерна Србија има чиме да се дичи: била је четврта европска земља која је не тако дуго после

Француске (1804), Аустрије (1811) и Холандије (1838) донела свој Грађански законик (1844). Модерна Србија има и један од најстаријих правних часописа у овом делу Европе створен на овом Факултету: *Архив за првне и друштвене науке*, који управо ове године слави стоту годишњицу. Ових дана наш Факултет управо промовише и први међународни број свог садашњег часописа *Анали Правног факултета* на енглеском језику. Тиме је Србија, као и њена правна наука и њени носиоци одлучно закорачила ка професионалним висинама. Таква узлазна развојна линија, у чијој је матици био Правни факултет у Београду, каткад се буром историјских догађаја на кратко прекидала (у складу са оном Дантеовом „пут који води слави никако није присут цвећем“), након чега се Факултет опет снажно усправљао и јачао.

Традиција у функцији развоја. – Правни факултет је током свих својих 165 година, делећи судбину српског народа и модерне српске државе, која је током овог времена преживела многа страдања стицајем разних историјских околности, играо снажну улогу у ширењу правне културе и образовања. У политичкој јавности често несхваћен и неприхваћен, остајао је постојан у ширењу критичке мисли, у чему ће му свакако већа историјска дистанца дати за право. Свестан своје одговорности за развој правне културе и критичке правничке и друштвене мисли, Правни факултет модернизује свој наставни план и програм, развија електронску мрежу (данас располаже са интернет мрежом за приступ електронској бази од 12.000 часописа у свету) и савремене услове студирања, изграђује свој наставнички кадар, који данас чини више од 50% млађих од 30 година (око 40 асистената). У последње две године ово архитектонско здање, које је и у време отварања

1940. године служило на понос граду и држави, добило је модерну судницу, студентску компјутерску лабораторију, модернизоване студентске читаонице са галеријама и око 300 прикључака за интернет мрежу, модернизоване учионице за семинаре и вежбе, електронску евиденцију и контролу држања часова и присуства часовима, лифт и тоалет за студенте са хендикепом, видео презентациону опрему у свим амфитеатрима, *Career Center*, модерну шалтер салу. Пре десетак година Факултет је добио и анекс зграде са више професорских кабинета и модерном конференцијском салом са опремом за превођење.

Комбинујући традиционалне вредности са потребама новог времена и стандардима јединственог европског образовног простора, Факултет јача своју лидерску позицију, препознатљивост и конкурентност и то кроз снажење квалитета.

Лидерска мисија у хармонизацији права. – На путу Србије ка европским интеграцијама Правни факултет Универзитета у Београду жели да буде активни чинилац изградње хармонизованог права са правом ЕУ, правног уређења тржишне и модерне конкурентске привреде, демократске државе која поштује људска права, владавине права и вредности међународног правног поретка. Правни факултет Универзитета у Београду жели укључивање Србије у ЕУ и своје академске заједнице у европски образовни простор, на основама трасираним Болоњском декларацијом, коју схвата и примењује као скуп универзалних принципа и путоказа, а не као догму и императив, имуне од критичког виђења, као обележја науке и научних принципа.

Мисија залагања за правну сигурност и владавину права као универзалне вредности. – Правни факултет Универзитета у Београду се

свим својим интегритетом залаже за правну сигурност и владавину права, као универзалне вредности које леже у самој основи вокације права. Ако право у својој целиности – која обухвата његово стварање и примену, са свим механизмима који му обезбеђују животност, не успева да успостави висок ниво правне сигурности и владавину права, онда оно изневерава своју мисију. Криза права је криза правне сигурности, а без владавине права нема ни правне сигурности.

Потреба и порука јубилеја. – Потреба јавног саопштавања ових залагања, управо у време када у Србији, на путу демократизације, неки токови у области високог образовања чини се измичу контроли и

попримају одлике својеврсне незаустављиве стихије, која прети да угрози и саму суштину универзитетског образовања, била је кључни разлог за одлуку Савета и управе Факултета да се организује прослава ове годишњице и да Факултет и овом приликом дигне свој глас против поплаве комерцијалног тренда у развоју универзитетског образовања, како државног тако и приватног.

Ако Србија, после свих историјских искушења и посрнућа, коначно схвати да је време да престане да пати од синдрома вишка храбрости и да је крајње време да почне да пати од синдрома вишка мудрости, онда ће будућност која је давно почела, широм отворити и њена – наша врата. Присетимо се овде Чер-

чилове мисли: „ако заподевамо свађу између прошлости и садашњости, увидећемо да тако губимо будућност“; као и древне кинеске пословице да су „сви цветови будућности у семену садашњости“. Ово, наравно, посебно важи и за универзитетску сцену, која има најмање права да јој чулност доминира над умношћу, емоције над реалношћу.

У залагању и очекивању да сила права, како на домаћој тако и посебно на међународној сцени, однесе победу над правом силе – које сматрамо неправом, Правни факултет Универзитета у Београду, уз захвалност, поздравља све учеснике ове свечане академије и све поштоваоце и пријатеље – до идућег јубилеја. *Vivat, crescat, floreat!* ■

Додела повеља и плакета за дугогодишњу сарадњу

Од гостију из иностранства током прославе 165 година постојања Факултет имао је част да између осталих угости и др Крису Јесел-Холст са Макс-Планк института у Хамбургу, проф. др Жан-Дени Мутона са *Centre Europeen Universitaire – CEU* из Нансија, продекана Правног факултета Универзитета М.В. Ломоносов у Москви проф. др Андреја Четверткова, продекана Правног факултета Универзитета у Атини проф. др Јоаниса Јанидиса, декана Правног факултета Универзитета у Кошицама проф. др Марију Бујнакову и продекана проф. др Владимира Врана, проф. др Светозара – Стива Пејовића и проф. др Џона Мура са Универзитета *Texas A&M*, проф. др Х. Папастатиса са Правног факултета Универзитета у Солуну, декана Правног факултета Универзитета у Љубљани проф. др Рајка Пирната, декана Правног факултета Универзитета у Марибору проф. др Шиме Ивањка и проф. др Лудвига Топлака, са Правног факултета Свеучилишта у Сплиту декана проф. др. Драгана Боланчу, продекана проф. др Силвију Петрић, проф. др Аријана Боланца и управницу Библиотеке Едиту Бачић, декана Правног факултета Универзитета у Скопљу проф. др Гале Галева са сарадницима, декана Правног факултета Универзитета у Подгорици проф. др Зорана Рашовића и проф. др Ранка Мујовића, декана Правног факултета Свеучилишта у Мостару проф. др Љубомира Зовка, декана Правног факултета Универзитета у Бања Луци проф. др Милорада Живановића, декана Правног факултета Универзитета Источно Сарајево проф. др Драгана Пантића, као и представника других правних факултета из Србије – новог декана Правног факултета Универзитета у Нишу проф. др Миролуба Симића и досадашњег декана проф. др Александра Ђирића, декана Правног факултета Универзитета у Крагујевцу проф. др Свету Пурића, декана Правног факултета Косовска Митровица Универзитета у Приштини проф. др Милорада Жижића, а са Правног факултета у Новом Саду продекана проф. др Сенада Јашаревића и проф. др Драгана Милкова.

Са свечаности у Скупштини града

Белешка проф. др Стива Пејовића о прослави

The anniversary celebration started on the 26th of September with cocktails and dinner at hotel Slavija for the guests from former Yugoslav republics. John Moore and I were the only „outsiders“. The group of scholars that came from former-ex-Yugoslavia was quite impressive. Maribor,

Ljubljana, Rijeka, Sarajevo, Pale, Split, Skoplje and Montenegro sent their deans and/or associate deans. The delegation from Split was the largest, some five or six people. The only major school that was not represented was the University of Zagreb. I was seated with the Split delegation and

we had a wonderful discussion about all sorts of things that educated people like to talk about.

The celebration continued next day at the Law School. As we entered the largest room in the School, John Moore and I were directed to the first row. It was a high and totally unex-

pected honor. Ambassadors of Russia, Austria and diplomats from many countries were seating in the second row, just behind us. The only major country not represented at the event was OURS. John and I were furious. Our diplomats do not seem to understand the importance of maintaining contacts and good will.

As I entered the room, my thoughts went back to September 1950, when I came to the School to attend the orientation meeting for freshman. The meeting was held in the same room. I was trying to remember my thoughts at that time—of course, I could not. But I did think about my life between September 1950 when I was sitting somewhere in that room having no idea about what the future has in store for me and September 2006 when I was back in the same room as an honorary Ph.D. from the University of Belgrade. It almost felt like the curtain of my life going up and then coming down. No, I could not remember my thoughts sixty six years ago. However, I did thank God for a rich and beautiful ride He has given me.

I was happy and proud to have John Moore sitting next to me in the row of honor. John had been a lifelong friend; he is an accomplished scholar, and one of the most knowledgeable (in my opinion the most knowledgeable) American scholars about the Balkans. Two seats from us I saw Mr. Vojislav Kostunica, prime minister of Serbia.

The event opened with speeches by Mirko Vasiljevich, Dean of the Law School and Dejan Popovich, Rector of the University of Belgrade and professor at the Law School, two very perso-

nable gentlemen. Kostunica spoke after them. His talk was good and well delivered. The chorus of the University of Belgrade sang some beautiful songs. Those kids were great to look at and even greater to listen to. A few excellent performers followed the chorus.

The real crown of the entire program was dinner on a luxury boat. For four hours we cruised up and down the blue (actually somewhat grey) Danube and Sava rivers around Kalemegdan. Skies were a bit cloudy but we could see the moon now and then. The old fortress was beautifully lighted. The lights of the city looked great as well. And food was like always in Serbia, plentiful, calories rich and very tasteful. We were flooded with slivovitz and good wine. No Serbian dinner is complete without strolling musicians. They went from one table to another asking people where they are from and then playing their music. We heard the songs from all parts of former Yugoslavia. I asked them to play The Eyes of Texas; they said sure, took my 20 euros, and we got something that sounded You Are My Sunshine. By the last hour, everybody was up dancing and singing the same songs regardless of what musicians played (it says something like give me a good looking woman, lots of drinks and plenty of food and I need nothing else; interestingly enough the ladies were most vocal) while covering musicians instruments with money. I wish I had camera to take picture of John. There was a true blue-blood gentleman from Virginia dancing all over the ship.

The organization of the entire event was superb. The 165th anniversary of

Проф. др Светозар Стив Пејовић је данас један од најзначајнијих представника институционалне економије, посебне гране економске теорије која има дугу традицију, али која је почетком седамдесетих година прошлог века добила посебан импулс, у великој мери и захваљујући радовима самог др Пејовића. Рођен у Београду 1931. године, Светозар Пејовић је студирао и дипломирао 1955. године на Правном факултету Универзитета у Београду. Земљу је напустио 1958. године и каријеру наставио у Сједињеним Америчким Државама. Докторат економских наука стекао је 1963. године на Универзитету Џорџтаун (*Georgetown University*) и од тада је предавао на више америчких универзитета, а сада је професор емеритус на Универзитету *Texas A&M*, САД. Свакако најпознатији резултат који је произашао из Пејовићеве анализе и примене методе школе својинских права јесте тзв. Фуруботн-Пејовић ефекат.

the Law School was truly an outstanding and memorable event. ■

Општи семинар и прослава јубилеја

Прослављајући 1991. године своју 150. годишњицу, Правни факултет Универзитета у Београду је почео да обележава на достојан начин значајне датуме и јубилеје везане за његову историју, научно наслеђе

или знамените професоре. Тиме је Факултет, успостављајући делотворан однос према својој традицији, отпочео систематско проучавање своје научне баштине која је, носећи све одлике поднебља у коме је наста-

ла, одувек била део опште европске и светске културе. У њој се налазе трагови српске повести, одсјаји дела у које се свако може загледати и надневши се над њих увидети ко смо, одакле долазимо и куда идемо.

Као резултат тих настојања, у последњој деценији објављене су бројне монографије и студије везане за научно наслеђе Правног факултета. Осветљени су корени из којих се развила наша савремена правна свест, јер су пред нас изнете основне идеје на којима се та свест изграђивала и представљене главне личности, који су били заточници и носиоци тих идеја: од Јована Стерије Поповића, преко Слободана Јовановића, Томе Живановића, Живојина Перића, Ђорђа Тасића, Михаила Илића, до Михаила Константиновића, Радомира Лукића и др.

Настављајући ову традицију Општи семинар је, у оквиру прославе 165. годишњице Факултета, посветио своје састанке тројници корифеја: Јовану Стерији Поповићу, Слободану Јовановићу и Радомиру Лукићу.

Прво предавање у том циклусу је одржао 12. септембра 2006. године академик Данило Баста, на тему „Јован Стерија Поповић као учитељ природног права“. Предавање је одржано у амфитеатру I који носи Стеријино име, у коме се налази и стална поставка изложбе посвећене Стерији, једном од првих професора нашег Факултета. Академик Баста

Јован Стерија Поповић

је подсетио да је Јован Стерија Поповић (1806–1856) на самим источницима правних студија у Србији (1841), на самим почецима ондашњег Правословног оделенија Лицеја, а потоњег Правног факултета, држао предавања под насловом „Природно право“. Тај наслов није тек формално-академска ознака за једну наставну дисциплину; он у исти мах изражава и посведочује Стеријино филозофскоправно становиште. Ово је изграђено с ослонцем на познате универзитетске пице природноправне књижевности тога времена (Пелица, Ротека, Цајлера), али и на знатне поборнике нововековног природног права (Гроцијуса, Хобса, Пуфендорфа), као и на велике представнике правне филозофије немачког идеализма (Канта, Фихтеа, Шелинга, Хегела). Природно право Стерија је схватио као вечито, опште и непроменљиво. Оно је образац за позитивно („положително“) право. Посматрано из перспективе појединца, право је за Стерију у првом реду „смење“, дакле морална могућност делања у односу на друге појединце. Тако је филозофија права била темељна и утемељујућа при самом рађању нашег Факултета.

Након предавања проф. Басте, отворена је изложба о Јовану Стерији Поповићу, који је припремио Музеј у Вршцу поводом 200. годишњице његовог рођења.

Друго предавање – „Личност и дело академика Радомира Лукића“ одржао је проф. др Будимир Кошутић 19. септембра 2006. године. Он је прво осветлио само својни и непоновљиви лик проф.

Лукића и његову изузетну педагошко-просветитељску мисију коју је вршио на Правном факултету и у Србији. Тежиште Коштутићевог предавања односило се на Лукићев допринос нашој теорији и филозофији права. Он је подсетио да је двадесетпетогодишњи Радомир Лукић 1939. године у Паризу на Сор-

чајнијих правних филозофа, који је најпре успео да развије властити систем опште филозофије, и потом систем филозофије права.

Ово предавање је одржано у амфитеатру V, који носи име академика Радомира Лукића, у присуству његових многобројних колега, студената и поштовалаца. Том прили-

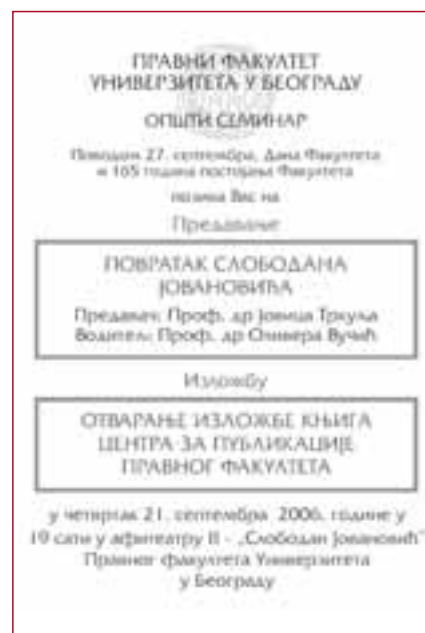
Са предавања о лиду и делу академика Радомира Лукића

бони одбранио докторску тезу из области филозофије права „Обавезна снага правне норме и проблем објективног права“. Проблему филозофије права Лукић се вратио пола века касније и размотрио га на систематски начин у својој капиталној књизи. Слично Томи Живановићу, проф. Лукић је делио уверење о неопходности да филозофија права буде систематска и да јој мора претходити систем опште филозофије из којег она треба да произиђе. Стога је он у својим позним годинама написао *Систем филозофије права* (1992), у којем је прво изложио своју филозофију уопште (учење о троједном – материји, енергији и духу), а потом своје схватање филозофије права, рашчлањене на три дисциплине: онтологију, аксиологију и гносеологију права. Лукић се тиме сврстао у ред наших најзна-

ком присутни су упознати са циљевима и задацима Фондације „Професор Радомир Лукић“ коју је Правни факултет Универзитета у Београду основао 2005. године, а потом је отворена и продајна изложба слика.

21. септембра 2006. године проф. др Јовица Тркуља говорио је о теми „Повратак Слободана Јовановића и његовог дела у завичајно окриље“, у амф. II који носи име овог нашег великана правне мисли. Проф. Тркуља је прво указао на игнорисање Слободан Јовановића у Србији и на повест бешчашћа и хипокризије у односу према њему и његовом делу. У дугом периоду од краја Другог светског рата до 90-тих година XX века, Јовановић је био забрањени писац, а на њега је непрекидно ба-

цана љага. Тиме је нанета велика неправда Слободану Јовановићу и његовом делу, али и читавом низу генерација младих српских интелектуалаца, који су у доба свог духовног профилисања били лишени тако драгоценог и важног саговорника.

Проф. Тркуља је указао на два пута повратка Слободана Јовановића и његовог дела у завичајно окриље. Први је везан прво за објављивање целокупних дела Слободана Јовановића. Сабрана дела која је објавио БИГЗ у 12 томова 1990. године су заправо изабрана дела. Нажалост, изостављени су важни Јовановићеви текстови: приступно предавање о суверености, књига „Уставно право“, и сл. Нема ни његових раних, младићких радова, нема низа текстова писаних у егзилу, нпр. у листу „Порука“ и другим часописима, листовима, зборницима. Проф. Тркуља је истакао да је потребна критичка рецепција тих дела. Баш зато што је Јовановић био тако велик, многолики непоновљив, он не заслужује да се према њему односимо идолопоклонички. Други пут се састоји у политичкој рехабилитацији Слободана Јовановића, која је фактички остварена, и правној рехабилитацији, која тек предстоји, будући да је априла месеца ове године ступио на снагу Закон о рехабилитацији.

Са предавања о Слободану Јовановићу

контрапродуктивни. Доживљавали су инструментализацију и манипулацију. Многи од њих су сагорели пре зенита као лепитири на пламену свеће. Стога би могао бити поучан закључак Слободана Јовановића: „био сам најгори председник најгоре владе“.

После овог предавања отворена је изложба свих књига Слободана Јовановића, као и књига о њему и његовом делу, које се налазе у поседу Библиотеке нашег Факултета.

По општој оцени ови састанци Општег семинара посвећени великанима нашег Факултета поводом његове 165. годишњице, били су успешни и вишеструко корисни. Они нису имали само пригоднички карактер. Показали су да Правни факултет Универзитета у Београду, чија је повест дуга, богата и тегобна, ослоњен на своју научну баштину и своје корифеје чије је дело служило као светионик у тмини – извесно има будућност. У име те будућности ми смо дужни да сачувамо духовно заједништво и мисаоно сродство са великанима наше правне мисли, да успоставимо духовни мост преко којег ће се преносити њихове идеје генерацијама које долазе. ■

На крају, проф. Тркуља је извукао две поуке из Јовановићевог животног пута. Прво, живот Слободана Јовановића је потврдио да је у српској традицији дубоко укоренен остракизам интелектуалаца – најгори однос Срба према својим најумнијим и најспособнијим људима. Оштрице остракизма нису били поштеђени највећи српски интелектуалци. За разлику од Француске, Србија је вазда осуђивала и протеривала своје Волтере. И Правни факултет у Београду је пример за то. У њему постоји дуг ланац изгона од његовог оснивања 1841. г. па све до краја XX века. Што су интелектуалне величине биле веће, оштрица остракизма је била оштрија. У Пантеону Правног факултета, налазе се поред Слободана Јовановића, и Живојин Перић, Ђорђе Тасић, Михаило Илић и Тома Живановић. Животи Ђорђа Тасића и Михаила Илића трагично су прекинута у напону снаге 1943. и 1944. године у логору на Бањици. Њима се не зна ни за гроб. Живојин Перић је одбачен и заборављен, умро у емиграцији. Тому Живановића Србија никада није прихватила нити је добио заслужно место у нашој култури. Тако је и Слободан Јовановић рођен у емиграцији, умро у емиграцији, а

по законима своје земље он је још увек ратни злочинац.

Друго, животно пут Слободана Јовановића упозорио је да излети српских интелектуалаца у политику, а посебно професора Правног факултета, обично нису доносили ништа добро. Напротив, Факултет је остајао без својих корифеја, без светионика у мрачном времену, а резултати њиховог бављења политиком су остајали скромни, често

Изложба књига Слободана Јовановића

Представљена монографија о Правном факултету

25. септембра 2006. године на Правном факултету Универзитета у Београду представљена је монографија о Факултету, објављена поводом 165 година рада. Уредник монографије је продекан, доц. др Миодраг Јовановић. Монографија од око 250 страна садржи низ пригодних текстова из историје Факултета и историјата научне мисли појединих дисциплина које су се изучавале на Факултету, приказ рада Библиотека и међународне сарадње коју остварује Факултет, студентског живота на Факултету, итд. Едиција обухвата и списак декана почев од 1888. године, наставника и сарадника који су предавали

на Факултету после 1945. године и којима је престао радни однос, а завршава се детаљним прегледом биографија и опуса свих садашњих наставника и сарадника Правног факултета Универзитета у Београду. Издање је опремљено великим бројем квалитетних фотографија и докумената, од којих се неки први пут објављују, тако да књига представља репрезентативну едицију и значајан траг о Правном факултету Универзитета у Београду. ■

Основан Алумни клуб

25. септембра 2006. године је у амфитеатру V промовисан је Алумни клуб Правног факултета Универзитета у Београду, који ће првенствено окупљати некадашње студенте нашег Факултета. Алумни клуб је још једна у низу новина на нашем Факултету. Основан је августа 2006. године као удружење грађана са циљем да својим програмима, пројектима и укупним јавним деловањем допринесе повезивању посленика права, подизању угледа правне професије, промовисању и практичној реализацији модерног правног образовања и владавине права. Алумни клуб ће окупљати дипломе Правног факултета, али и стручњаке из области других наука као почасне чланове. Приступнице су послате на адресе судова, адвокатских комора, министарстава и других институција у којима раде правници, а чланство

јемогуће и преко интернет презентације. За председника Управног одбора Алумни клуба је изабран Павле Пашајлић, директор фирме Ross

South East и председник управног одбора компаније „Књаз Милош“ Аранђеловац, из генерације која је Факултет уписала 1969. године. ■

Са првог састанка Алумни клуба Правног факултета Универзитета у Београду

Свечана додела диплома и награђени есеји

26. септембра 2006. године у амфитеатру V, у оквиру свечаности поводом дана Факултета, додељене су дипломе студентима и награде за најбоље наградне теме. Свечаност је започела поздравним говором декана проф. др Мирка Васиљевића, а потом су се присутнима обратили г. Зоран Стојковић, министар правде у Влади Републике Србије и председник Привредне коморе Београда, мр Милан Јанковић. Уследио је ревијални наступ неколико студената који су били победници на такмичењу у беседништву (Никола Селаковић, Спасоје Љесар и Драгослав Оташевић). Најбољи говорници међу студентима права су и овај пут измамили громогласан аплауз присутних у највећем амфитеатру на нашем Факултету. Након тога приступило се додели диплома студентима Правног факултета. Овом приликом до-

дељене су и новчане награде победницима наградног конкурса за најбоље есеје на теме: „Слободан Јовановић – поруке за наше доба“, „Велике кодификације и савремено српско право“, и „Међународни кривични суд – *pro et contra*“. Право

учешћа на конкурсима имали су сви студенти Правног факултета. Другу награду освојио је Саво Манојловић, а три треће награде освојиле су Александра Степановић, Марина Радомировић и Ивана Петровић. ■

16

Представљено међународно издање часописа *Анали Правног факултета*

У оквиру прославе 165 година Правног факултета, у уторак 26. септембра, у новом фоајеу студентских читаоница, представљен је први број међународног издања часописа *Анали Правног факултета*, који се штампа на енглеском језику. О овом значајном подухвату, којим се наш Факултет још одлучније опредељује за научно представљање изван граница српског говорног подручја, говорили су главни и одговорни уредник проф. др Данило Баста и проф. др Јасминка Хасанбеговић, члан редакције и председник Управног одбора Библиотеке Правног факултета у Београду.

Истом пригодом је представљена и брошура (*booklet*) о Правном фа-

*Академик проф. др Данило Н. Баста, проф. др Јасминка Хасанбеговић и проф. др Сима Аврамовић на представљању међународног издања часописа *Анали Правног факултета**

култету Универзитета у Београду, која је објављена на српском и енглеском језику. О овом издању, у коме су у кратким цртама представљени најважнији подаци о нашем Факултету уз мноштво квалитетних и богатих фотографија, говорио је проф. др Сима Аврамовић, који је ову брошуру приредио заједно са проф. др Горданом Павићевић. Превод ове књижице за енглеско издање сачинио је асистент-приправник мр Душан Ракитић. На тај начин је Факултет добио једну пригодну публикацију, која омогућава кратку и адекватну презентацију ове институције у земљи и иностранству.

На крају представљања ових публикација, отворена је и изложба објављених докторских дисертација наставника Правног факултета, ко-

ја обухвата период од XIX века до данашњих дана. Изложбу је, уз по-

моћ сарадника, приредила наша библиотекарка Ивана Пајић. ■

Потписивање споразума о сарадњи

У оквиру прославе 165 година Правног факултета, у уторак 26. септембра, у реновираној слушаоници VIII – судници за практичну наставу, проф. др Мирко Васиљевић, декан нашег Факултета, свечано је потписао споразуме о сарадњи са Правним факултетом московског Универзитета Ломоносов, који представља продекан проф. др Андреј Четвертков, Правним факултетом Универзитета у Атени, који представља председник проф. др Јоанис Каракостас, и Правним факултетом Свеучилишта у Сплиту, који представља декан проф. др Драган Боланча.

Договорено је да се сарадња одвија кроз међусобну размену наставника и сарадника, као и размену студената на редовним и последипломским студија, међусобну размену стручне и научне литературе, пре свега, уџбеника, магистарских радова и докторских дисертација, које су кандидати одбранили на овим факултетима, заједнички рад на стручним и на-

учним пројектима и учествовање на саветовањима, симпозијумима и другим стручним и научним сусретима, које ови факултети организују или у њима суделују, међусобну размену искуства при организацији

наставног и научног рада и остваривање других циљева и задатака који произилазе из природе и карактера факултета као образовних и научних установа. ■

Потписивање споразума о сарадњи са Правним факултетима из Атине, Сплита и Москве

Историјски успех наших студената у Стразбуру

Чланови студијске групе за Европско право нашег Факултета били су у радној посети Савету Европе у Стразбуру, за време јесењег заседања Парламентарне скупштине од 2. до 6. септембра 2006. године. Студијску групу за Европско право чини четрдесетак студената завршних година студија и апсолвената међународног смера, посебно заинтересованих за европско право и европске институције. Ову групу изузетних студената окупио је и са њом активно ради др Бранко Ракић.

Превасходни циљ ове посете био је подношење нацрта Конвенције за заштиту старих и традиционалних заната Комитету и подкомитету за културно наслеђе Парламентарне скупштине Савета Европе, на којој ова група изабраних студената самостално и самоиницијативно ради већ годину и по дана.

Нацрт Конвенције представља реализацију одговарајућих препорука и резолуција које је раније донео Савет Европе. Њен циљ је да старе и традиционалне занате, као нераздвојив део културне баштине свих европских народа, који рапидно изумиру, заштите одговарајућим мерама. Као најважније мере

Конвенција предвиђа стварање националних комитета за заштиту старих и традиционалних заната, као и Европски комитет који би координирао рад националних, стварање националних и европског инвентара старих и традиционалних заната, установљавање европске престонице заната, која би по систему ротације, сваке године била у другој држави уговорници. Предвиђено је и установљавање заштитног знака за производе старих и традиционалних заната као и низ социјалних, фискалних и просветних мера које би омогућиле бољи живот људима који се баве старим занатима, као и одговарајућу обуку, конгресе, стручна истраживања и изложбе.

Овај тежак задатак наши студенти, заједно са асистентом мр Бојаном Миљисављевићем, успешно су завршили, уз несебичну помоћ нашег амбасадора при Савету Европе госпође Слађане Прице. Студенти су имали прилику да се усмено обрате члановима Подкомитета за

културу, науку и образовање, што иначе није пракса ове институције. Иницијатива, која је потекла од наших академица, подржана је на поменутом Подкомитету Савета Европе од стране свих присутних чланова, представника Енглеске, Немачке, Литваније, Шпаније, Кипра, Финске и Србије.

Ово је изузетан успех, како за наш Факултет, тако и за нашу земљу. Ради се о првом међународном уговору који је, у шест деценија дугој историји Савета Европе, сачињен и предложен од групе студената, а оно што је можда још битније, први пут је оваква иницијатива потекла из Републике Србије.

Студенти су присуствовали свим заседањима Парламентарне скупштине Савета Европе који су се одржавали тих дана и имали прилику да разговарају са челницима ове организације, али и са бројним посланицима Парламентарне скупштине Савета Европе, што представља изузетно искуство за њих.

Студенти Правног факултета Универзитета у Београду и асистент мр Бојан Миљисављевић са председником Комитета за културу, науку и образовање Жаком Лежандром и председником Подкомитета за културно наслеђе Зингерисом Емануелисом.

Студенти са првим подпредседником Комитета за културу, науку и образовање баронесом Глоријом Хупер и секретаром Комитета Кристофером Грејсоном.

Научни скупови у иностранству

У оквиру Летњег универзитета Института за федерализам Универзитета у Фрибуру, који је одржан од 28. августа до 15. септембра 2006. године, на тему *Federalism, Constitutionalism, and Democratic Governance in Multicultural Societies*, доц. др Миодраг Јовановић је држао предавања и водио радионицу на тему *Federalism and Secession*. Користећи едукациону дебату као метод рада у групи, доц. Јовановић је ставио акценат на две теме – проблем конституционализације сецесије у федералној држави и питање међународноправног признања сецесије федералних јединица. Међу полазницима курса је био и асистент-приправник Марко Станковић и студент нашег Факултета Матеја Ђуровић.

У периоду од 19. до 24. септембра 2006. године у Будви је, у организацији *Interights*-а из Лондона и Хелсиншког одбора за људска права из Београда, одржан семинар за адвокате из Србије и Црне Горе из области европског права људских права. У раду овог семинара је учествовао и асистент нашег Факултета, мр Танасије Маринковић, који

је одржао предавања на тему усклађености домаћег права са чланом 9 (слобода мисли, савести и вероисповести) и чланом 11 (слобода окупљања и удруживања) Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и пратећом јуриспруденцијом Европског суда за људска права.

Проф. др Ђорђе Игњатовић изабран је за члана Програмског комитета конференције *Policing in Central and Eastern Europe* која је у Љубљани одржана 21–23. септембра, а у зборнику абстраката са Конференције објављен је његов прилог *Research on Violent Attacks on Policemen in Serbia*.

У времену од 28. до 30. септембра 2006. године одржано је седмо међународно саветовање у Охриду поводом десет година од доношења Кривичног закона Републике Македоније и даљег развоја правног система и правних институција, а посебно кривичног права Републике Македоније. Организатор Саветовања је Здруженије за кривично право и криминологију на Македонија.

У току свог кратког боравка у Стразбуру имали су прилику да посету и друге важне европске институције смештене у том граду, као што су Европски суд за људска права и Парламент Европске уније. Такође су имали част да разговарају са некадашњим професором нашег Факултета др Драгољубом Поповићем, сада судијом Европског суда за људска права.

С обзиром да је први и најтежи задатак за њима, студенти се надају скором усвајању Конвенције од стране Парламентарне скупштине Савета Европе већ у јануару 2007. године, на првом редовном заседању. ■

Саветовању је присуствовао по позиву председника Удружења академика Владе Камбовског, члана Академије наука Македоније и професора Правног факултета Универзитета у Скопљу и професор са нашег Факултета др Владан Јончић са уводним рефератом под називом „Сувереност на државите и обврските за поступавање според међународното хуманитарно право“ и група стручњака из Србије; др Срето Ного саветник у Влади Р. Србије са рефератом „Примена на међународното кривично право во Република Србија“, мр Гордана Божиловић-Петровић, судија Суда за ратне злочине и Гордана Стојановић-Милошевић, заменик Републичког јавног тужиоца. Саветовању су присуствовали поред стручњака из области правних наука земље домаћина и стручњаци из САД, Републике Црне Горе, Бугарске и ОЕБС-а.

На поменутом саветовању Македонског удружења за кривично право и криминологију (Охрид 28–30. септембар) презентирао је и рад проф. др Ђорђа Игњатовића *Критички осврт на новиот Закон на извршување кривичните санкции на Србија*. ■

Научни скупови у земљи

На XLIII Редовном годишњем саветовању Удружења за кривично право и криминологију Србије и Црне Горе (Златибор, 21–23. септембар) од три уводна реферата професори Правног факултета су имали два – проф. др Зоран Стојановић *Нова решења у Кривичним законцима Србије и Црне Горе и досадашња искуства у њиховој примени* и проф. др Ђорђе Игњатовић *Нова решења у Закону о извршењу кривичних санкција и искуства у досадашњој примени*. Такође, доц. др Наташа Делић је на Саветовању учествовала са рефератом *Кривична дела против интелектуалне својине*.

29. и 30. септембра 2006. године, у организацији Правног факултета у Крагујевцу, одржан је састанак катедара за правно-економске науке Правних факултета у Републици Србији. На наведеном састанку истакнуто је да су с обзиром на друштвене промене и потребе студената, економско и финансијско образовање нужни за успешно образовање правника, као и да је неопходно појачати активности на осавремењивању наставних планова и праограма. Са Правног факултета Универзитета у Београду, скупу у Крагујевцу, присуствовали су проф. др. Д. Поповић,

проф. др. М. Лабус, проф. др. Е. Вукадин, проф. др. С. Табороши, проф. др. Б. Љутић, мр. Б. Радуловић, мр. Д. Тасић, мр. М. Милошевић и Светислав Костић.

На састанку су усвојени следећи закључци:

Катедре за правно-економске науке су прихватиле програм реформи наставних планова и садржаја и потписале протокол о међусобној сарадњи. Интенција је да следећи састанак буде посвећен докторским студијама, сарадњи Катедара на реализацији заједничких међународних пројеката и заштити ауторских права. Наредни састанак ће се одржати у Новом Саду. ■

Студијски боравак у иностранству

Већ неколико година уназад, британска влада стипендира асистенте са Балканског полуострва који се баве друштвеним наукама (*Chevening* стипендија) да проведу девет месеци на Оксфорду (од 1. октобра до 30. јуна) и да раде на својим докторским дисертацијама.

Сваки стипендиста, поред одласка на предавања и семинаре из своје области, има за татора професора из области из које кандидат ради докторску дисертацију који му помаже у изради. Обавеза стипендисте је и израда најмање једног чланка. Ове године све три стипендије предвиђе-

не за Србију додељене су асистентима нашег Факултета. Тако ће мр Ивана Крстић наредну школску годину провести на *Exeter* колеџу *Oxford* Универзитета, мр Марко Давинић на *St. John* колеџу, а мр Марија Караникић на *Trinity* колеџу. ■

Међународна сарадња

10. јула 2006. године Амбасадор Републике Аустрије др Герхард Јандл (*dr. Gerhard Jandl*) посетио је Правни факултет Универзитета у Београду. Том приликом је разговарао са нашим деканом проф. др Мирком Васиљевићем о иницијативи министарке за спољне послове Републике Аустрије Урсуле Пласник (*Ursula Plassnik*), да се најбољим студентима Универзитета у Београду понуди могућност да путују по Европи. Наиме Аустријска државна железница и аустријска Амбасада у Београду су понудили 100 бесплатних *Interrail* карата, које важе 22 дана, и

Амбасадор др Герхард Јандл са продеканом проф. др Оливером Вучић и студентима нашег Факултета

исто толико шенгенских виза. Изабрани студенти би најпре путовали у

Беч, где ће тим поводом бити организован пријем у Министарству за

спољне послове, а затим ће наставити путовање по сопственим жељама. ■

Факултетски живот

Асистент приправник Мирјана Марковић је 6. јула 2006. године са одликом одбранила магистарски рад под називом „Уговор о

међуповезивању јавних телекомуникационих мрежа“, пред комисијом у саставу проф. др Мирко Васиљевић, проф. др Небојша Јова-

новић, проф. др Зоран Арсић и проф. др Драгор Хибер. ■

Новости на Факултету

Поводом обележавања 165 година рада Правног факултета, 6. септембра 2006. године је на Факултету отворена обновљена читаоница у којој ће моћи да учи 600 студената. У читаоници је замењен паркет, обновљен намештај и дограђено 200 квадратних метара, чиме су капацитети проширени за око 40%. У њој је обезбеђено и око 120 интернет прикључака. Испред читаонице налази се и реновирана гардероба за студенте. У просторије Библиотеке је смештен и фотокопир апарат са штампачем, као поклон пројекта Темпус, који је преваосходно намењен раду последипломаца који се усавршавају у оквиру овог Пројекта.

Читаоница је само једна у низу просторија које су реновиране током лета. Реновиране су и шалтер сала за студенте и студентска служба, семинарске сале и окречена је читава зграда Факултета. У амфитеатрима, слушаоницама и другим просторијама је уграђен електронски систем идентификације, тако да ће студенти, наставници, сарадници и запослени своје присуство моћи да потврђују преко картице. Урађен је и посебан тоалет за студенте с хендикепом што, након уградње лифта-платформе за студенте са хендикепом, ставља наш Факултет на прво место на Универ-

Ректор проф. др Дејан Поповић и декан проф. др Мирко Васиљевић на отварању нове студентске читаонице

зитету у погледу пажње коју посвећује студентима са посебним потребама. Свеобухватно реновирање Факултета, које је трајало током целог летњег распуста, је у целини битно побољшало услове студирања.

Велики број новина је на Факултету уведен и пре тога, током школске 2005/6. године: слушаоница VIII је претворена у судницу ради држања практичне наставе, у амфитеатре је уграђена видеопрезента-

циона опрема, на улазу су постављена два електронска панела за обавештавање, отворена је студентска компјутерска лабораторија, реновиране су просторије за продају књига, образаца и сувенира, као и хол испред тих просторија, отворен је Центар за развој каријере, што све заједно сада чини наш Факултет једним од најопремљенијих, најмодернијих и са највишим стандардом студирања на Универзитету у Београду. ■

Вести из библиотеке

Поводом јубилеја 165. година Правног факултета припремљен је свечани број Билтена принова Библиотеке изузетно богатог садржаја.

Фонд Библиотеке Правног факултета Универзитета у Београду током јула, августа и септембра обогатили су следећи дародавци:

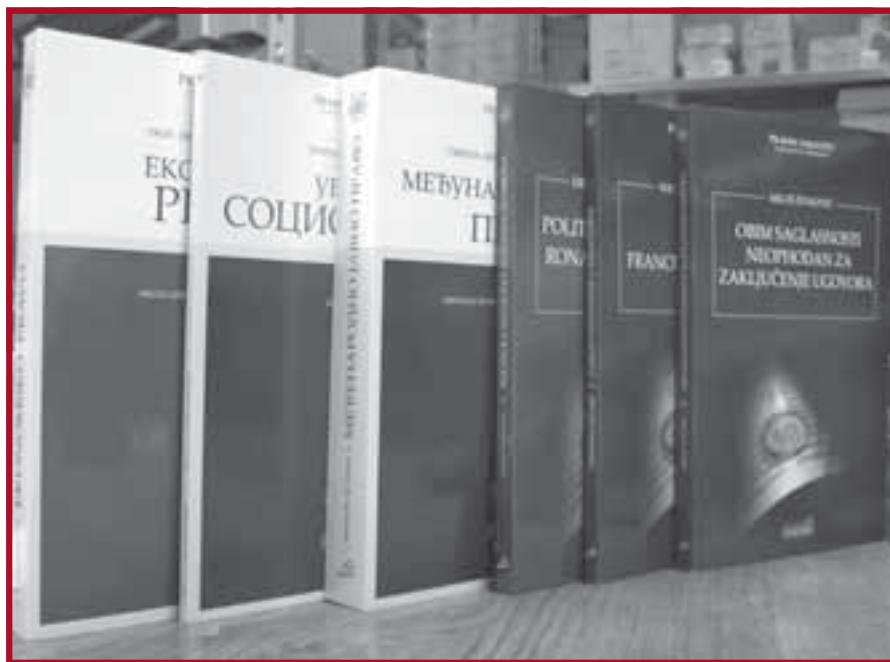
Институције: Друштво за обнову манастира Подластва-Грбаљ и Манастир Подластва, Канадска фондација за образовање, *Maison Des Sciences de L'Homme Aide aux bibliothèque*, Народна библиотека Србије, Правни факултет Свеучилишта у Риједи, Правни факултет Универзитета у Источном Сарајеву, Правни факултет Универзитета у Новом Саду, Пројекат Темпус, *Philip Morris* д.о.о. Београд.

Појединци: породица почивше проф. др Загорке Јекић, проф. др Илија Бабић, проф. др Данило Баста, проф. др Мирко Васиљевић, мр Светислав Р. Вуковић, Рајко Голубовић, Вања Ерор, мр Блаша Кашћелан, Томислав Крсмановић, Вера Леко, др Ђорђе Н. Лопичић, проф. др Момир Милојевић, др Светлана Мирчов, проф. др Обрад Станојевић, проф. др Јовица Трукуља, проф. др Коста Чавошки. ■

Нове књиге

Центар за публикације и документацију Правног факултета Универзитета у Београду је у периоду између јула и септембра 2006. године објавио следеће књиге:

1. у оквиру Библиотеке „Уџбеници“: *Економско право*, аутора проф. др Светислава Таборошија, *Кривично процесно право*, аутора проф. др Милана Шкулића, *Увод у социологију*, аутора проф. др Мирјане Тодоровић и *Међународно јавно право*, аутора проф. др Смиље Аврамов и проф. др Миленка Креће.
2. у оквиру Библиотеке „Монографије“: *Европски суд за људска права*, аутора проф. др Милана Пауновића и др Славољуба Царића, *Политичка филозофија Роналда Дворкина*, аутора проф. др Драгице Вујадиновић, *Чувар француског устава*, аутора мр Светиславе Булајић, и *Обим сагласности неопходан за закључење уговора*, аутора мр Милоша Живковића.
3. у оквиру Библиотеке „Посебна издања“: *Сто шездесет пет година Правног факултета Универзитета у Београду 1841–2006* (уредници Миодраг Јовановић и Јовица Трукуља) и *Знање ослоњено*

Нова издања Центра за публикације Правног факултета

на традицију, *Правни факултет Универзитета у Београду 1841–2006*, подлистак у листу „Политика“, стр. 16.

Крајем септембра месеца 2006. године објављена је књига *Породично и наследно право Србије и Црне Горе*, на енглеском језику у

издању реномиране издавачке куће *Kluwer International* аутора професора нашег Факултета проф. др Оливера Антића. Ова књига је објављена као 33. том *Међународне енциклопедије права (International Encyclopedia of Laws)*, чији се главни уредник проф. др Пинтенс посебно захвалио професору Антићу на изванредном доприносу упоредно-правној науци овом књигом. ■

Дебатни клуб

Летњи дебатни камп ове године је одржан у Боговађи, недалеко од Љига, у периоду од 9. до 15. јула. Учесници кампа били су смештени у одмаралишту Црвеног крста. Окупили су се студенти више факултета Београдског универзитета: Правног, Политичких наука, Организационих наука, Филозофског и Економског. Укупно 40 полазника и тренера.

Оквирна тема кампа била је међународно хуманитарно право. Тема је тумачена врло широко тако да су студенти имали прилике да дебатују о, на први поглед, врло различитим темама – од класичних људских права, преко тероризма, до међународног ратног права. На тај начин наши студенти су ближе упознати са актуелним светским дешавањима. Изграђујући и укрштајући аргументацију уједно су се спремали за учешће на међународним дебатним турнирима, где ове теме доминирају.

Камп је имао два сегмента. У прва четири дана полазници су прошли мини курс дебате. Последња два дана је одржан дебатни турнир. На самом почетку кампа полазници су саслушали уводно предавање на тему *Хуманитарна интервенција и међународно право*, које су одржали гостујући предавачи са Правног факултета – доц. др Миодраг Јовановић и мр Ивана Крстић.

Програм курса дебате зависио је од дебатног искуства којим су полазници располагали. Према критеријуму дебатног искуства формиране су три групе полазника: почетници, студенти који су прошли дебатни програм у претходној академској години и студенти који су се већ спремали за међународна дебатна такмичења или имају такво искуство. Метод рада је био радионичарски, са доста практичних задатака и вежби за све полазнике. Све три групе у преподневним часовима имале су радионице о де-

батној теорији, а у поподневним часовима радионице на којима су припремани дебатни случајеви и вођене дебате на задате теме. Укупно је одржано 20 радионица и 12 дебата. Разлике међу програмима су се огледале, пре свега, у погледу обима упознавања са британским парламентарним форматом, који је основа за светски формат у ком се одржавају највећа међународна дебатна такмичења. Тако, почетна група није уопште упозната са британским парламентарним форматом, док је најiskusнија група дебатовала готово искључиво у том формату. Било је још разлика у програмима, мањег значаја, нпр. најiskusнија група је, за разлику од друге две, радила на теорији суђења, средња група је најинтезивније радила на развоју реторичких вештина, док је почетна група једина слушала предавања о логичким грешкама и структури аргумента.

Дебатни турнир у америчком парламентарном формату се састојао од 5 прелиминарних рунди и елиминационог дела који се састојао од полуфинала и финала. Теме на турниру су биле: Овај дом верује

да су и терористи људи, Овај дом верује да нема међународне правде без Америке, Овај дом верује да су Битлси били бољи, Овај дом би старијима од 65 година одузео гласачко право, Овај дом би Ирану увео санкције, Овај дом би отписао трећи свет, Овај дом би послао Цецу на Евровизију.

Постигнута су два основна циља овог кампа: континуитет у раду са студентима који су учествовали на Београдском дебатном турниру, одржаном у децембру 2005. године на Правном факултету у Београду, а који су чинили већину полазника овог кампа, као и припрема студената за међународна такмичења. Поједини полазници овог кампа су током лета учествовали на међународном дебатном турниру у парламентарној дебати у Истанбулу у периоду од 5. до 10. августа, чиме су заокружили овогодишње припреме за међународна такмичења. На тај начин, следеће академске године, наш Факултет ће имати бар четири студената, већ сада спремних да се такмиче на Европском првенству. ■

Полазници летњег дебатног кампа у Боговађи

Студентски живот

Иницијативна група Алпбах Београд, у сарадњи са Центром за беседништво Правног факултета у Београду, први пут је 2006. године доделила награду „Млади Европљанин“ учеснику Такмичења у беседништву за „најевропскији“ говор. Први добитник те награде је била Неда Јанић, студент III године, за беседу „Ако Србија стане...“. Повезивање нашег Факултета са овом институцијом је остварено захваљујући ангажману и ентузијазму наше некадашње студенткиње Тамаре Пупић, која је била њен први полазник из Србије.

Награда се састојала у стипендији за похађање Алпбах Летње школе о европским интеграцијама од 17. августа до 2. септембра 2006. године у Аустрији. Као једини представник Правног факултета из Београда, Неда Јанић је похађала енглеско одељење, на којем је предавао проф.

др *Fridrich Weiss*, професор права ЕУ на Универзитету за међународно право у Амстердаму и показала изузетан успех.

Алпбах Летњу школа о европским интеграцијама чини двонедељни интензивни курс о историји, праву и процедурама Европске Уније, који сваке године похађа 70 студената права или политичких наука из свих земаља Европе на енглеском или немачком језику. По завршеном курсу полазници полажу испит и стичу сертификат о положеном вишем курсу права ЕУ, који додељују Европски форум Алпбах и Универзитет из Инсбрука, Аустрија.

Значај новоустановљене награде „Млади Европљанин“ потврђује и чињеница да се предвиђа установљене сличних награда и у другим европским земљама у којима Европски форум Алпбах такође има своје Иницијативне групе (тренут-

но 20 европских земаља), о чему ће посебно бити речи на првом Регионалном састанку Алпбах Иницијативних група из земаља Југоисточне Европе, који ће се одржати од 3. до 5. новембра 2006 у Београду. Приближно 20 учесника овог састанка из 10 земаља региона ће, на челу са др. Ерхардом Бусеком, Специјалним координатором Пакта за стабилност Југоисточне Европе и председником Европског форума Алпбах, посетити наш Факултет и разговарати о даљим могућности-ма за сарадњу.

На Европском Универзитету Виадрина у Франкфурту (*Oder*) од 11–22. септембра 2006. године одржана је летња школа људских права „*The European System of Human Rights Protection*“ на којој су наш

Неда Јанић и полазници Алпбах Летње школе о европским интеграцијама, предавач проф. др *Fridrich Weiss* и др *Erhard Busek*, председник Европског Форума Алпбах.

Учесници летње школе људских права на Европском Универзитету Виадрина

Факултет представљали апсолвенти Марина Радомировић и Бранислав Ђурђевић. На семинару је учествовало 54 учесника – студената, постдипломаца и адвоката из 29 земаља Европе, Латинске Америке, Азије, Блиског истока и Аустралије. Летња школа бавила се режимом заштите људских права у Савету Европе и ОЕБС-а, с ослоном на Европску конвенцију о заштити људских права и основних слобода, као и филозофским, социолошким, историјским аспектима људских права, односно релацијама људских права према међународном јавном, међународном хуманитарном и међународном привредном праву. Коначна евалуација стечених знања о проблематици заштите људских права завршена је *Moot Court* симулацијом суђења пред Европским судом за људска права у Стразбуру.

Немачка служба за академску размену (DAAD) расписала је за школску 2007/2008. годину конкурс за доделу стипендија за стране студенте, постдипломце и наставно особље универзитета у коме су пре-

цизно дати услови за конкурисање са роковима за подношење пријава. Конкурс је отворен за кандидате свих универзитета у Србији закључно са 10. новембром 2006.

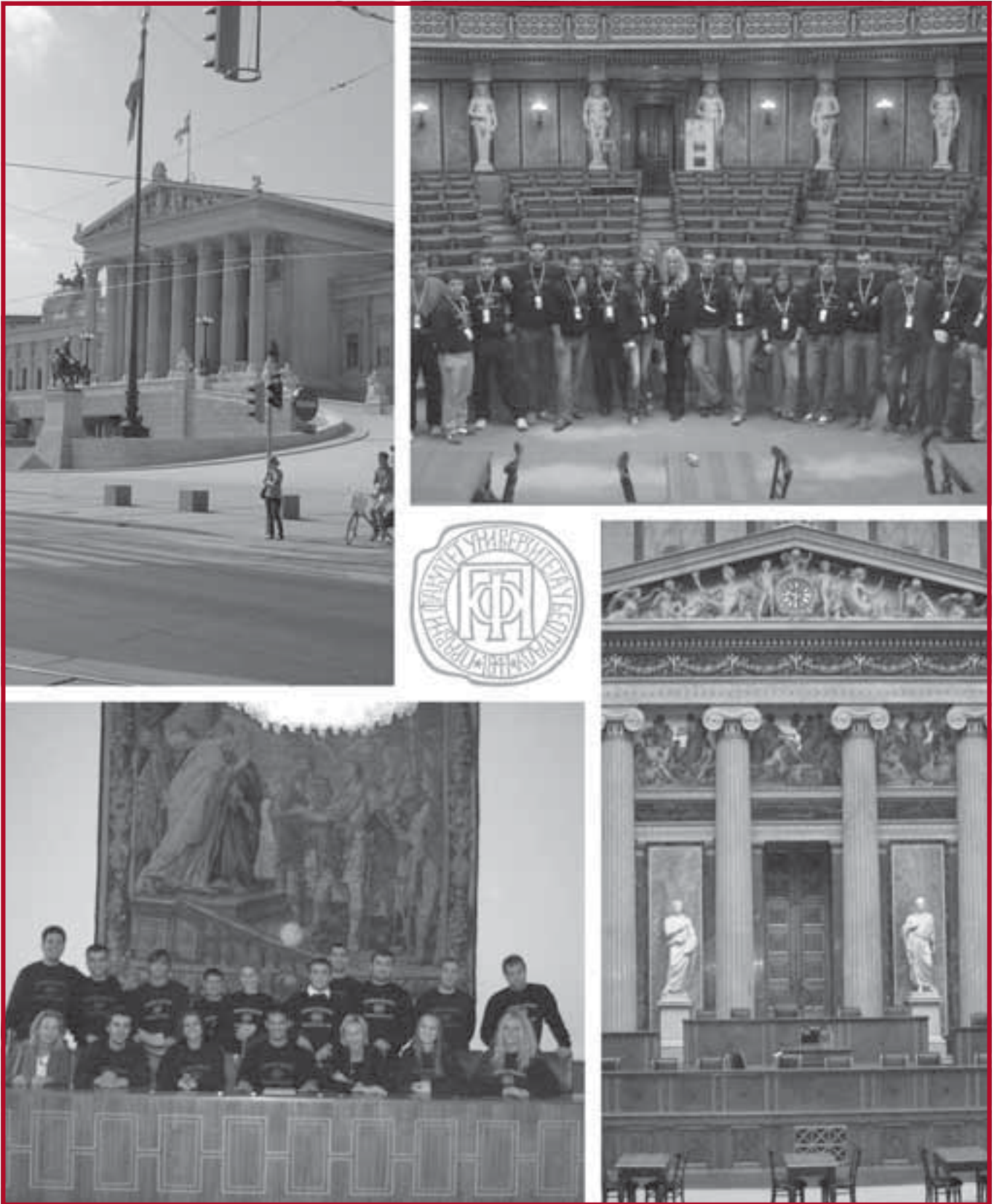
Информације се могу добити на вебсајту Амбасаде СР Немачке у Београду (www.belgrad.diplo.de / [Kultura i obrazovanje](http://Kultura_i_obrazovanje) / [Studirati u Nemackoj](http://Studirati_u_Nemackoj)) и на сајту DAAD-а www.daad.de. Преглед свих програма стипендија који DAAD нуди у Србији можете наћи на: www.daad.de/stipendien. За директан приступ детаљним информацијама о свим програмима искористите базу података стипендија на: www.funding-guide.de.

Правни Факултет Универзитета у Београду већ годинама развија институционалну сарадњу са великим бројем факултета, универзитета, стручних и научних организација у Европи трудећи се да својим студентима пружи најрзноврсније могућности усавршавања кроз последипломске, магистарске и докторске студије. Од ове 2006. године, још један вид сарадње Правног Факул-

тета је оживео у кооперацији са Аустријском амбасадом у Београду, увеличавајући тиме један изузетан јубилеј самог факултета – 165. година постојања.

Концепт овог програма „TRAVELLING TO EUROPE“ представља могућност за младе и успешне људе, одличне студенте, да путују Европом користећи се *Interrail* возном картом чије је трошкове, као и трошкове вађења визе сносила Аустријска амбасада у Београду. Прва група студената нашег Факултета оформљена је током прве половине септембра, где се на коначном списку нашло 18 „правника“ који су свој пут ка престоници Аустрије започели 19. септембра. Током боравка у Бечу студенти су посетили Савезно Министарство иностраних послова Аустрије где их је примио *Dr. Ferdinand Maultaschl*, шеф Протокола у министарству, а пријем је био организован на иницијативу Генералног Секретара иностраних послова, амбасадора *Dr. Johannes Kyrle*. Студенти су посетили и Уставни суд Аустрије где су их дочекали Генерални Секретар суда, госпођа *Dr. Britta Wagner* и Шеф Протокола, госпођа *Dr. Reinhold Huppman* посетили су аустријски Парламент, где им је стручни сарадник Парламента, господин *Narald Hebar* уз комплетну историјску слику ове институције приказао и низ уметничких вредности које се крију у њеној унутрашњости. Пријем у амбасди Србије је представљао последње званично одређиште ове групе. Амбасадор Д. Велкић и господин В. Новаковић су успели да у најкраћем року организују време за пријем наше групе, и у веома заузетом распореду нађу простора за студенте из Београда. На пријем је било позвано и неколико наших студената са Правног факултета у Бечу, па је цело окупљање било употпуњено разменом искустава младих правника. Званична изјава за DW радио, чији се

Наши студенти у посети највишим државним институцијама у Бечу

програм емитовао на српском језику, је састављена у оквиру краћег интервјуа који су дали наши студенти Урош Живковић, Анђела Симић и Матеја Ђуровић, током кога

су прокоментарисане могућности младих људи у Србији када је у питању пут у Европу.

Студенти су својим домаћинима захвалили поклањањем моногра-

фије о Правном факултету која је штампана поводом свечане прославе 165 година Факултета. ■

In memoriam

Проф. др Јелена Даниловић
(1921–2006)

Док су несносне августовске врућине топиле београдски асфалт, тихо и нечујно напустила нас је професорка Јелена Даниловић, зашавши у девету деценију свога живота. На достојанственој сахрани на Новом гробљу у Београду, окупили су се они до којих је та тужна вест успела некако да доспе. Међутим, многи њени поштоваоци, пријатељи и колеге за то су сазнали тек када су се с отпочињањем школске године опет отворила врата њене друге куће, Правног факултета Универзитета у Београду. Мада је од пензионисања професорке Даниловић прошло већ две деценије, она је својим делом, научном оставштином, интелектуалним духом и даље на њему била присутна. Као професор Римског права, успевала је да ту изузетно тешку материју приближи студентима и да постане појам предавача коме је славна „Петица“ увек била претесна. Својом ерудицијом, широким познавањем правне материје и ефектним излагањем пуним духа, али и духовитости, поставила је високе стандарде, који су другима били подстицај и изазов.

То је могла постићи јер је и сама, потичући из типичне грађанске породице, понела темељно образовање, које је укључивало учење светских језика, свирање клавира, познавање сликарства, једном речју

култ умног и лепог. Свој таленат за језике исказала је већ као дете, када је лако научила словеначки језик и на њему завршила основно школовање и неколико разреда гимназије (јер јој је отац, као официр краљевске војске добио премештај у Љубљану). Правни факултет у Београду завршила је „историјске“ 1948. године, радећи повремено у државној служби (филмској индустрији, Министарству спољне трговине). Као интелектуалац и хуманиста била је наклоњена напредним идејама левице, а у родном Зрењанину је пред крај рата и активно помагала снагама антифашистичког покрета. Ипак, грађанско порекло не само да јој није била посебна препорука у данима послератне комунистичке диктатуре, већ је представљала и разлог њеног хапшења. Тек пошто је утврђено да се „није компромитовала у сарадњи са окупатором нити са домаћим издајницима“ (како то стоји у њеном првом реферату), примљена је 1952. године за асистента на Правном факултету у Београду, и тиме започела своју блиставу професорску каријеру. Докторирала је 1958., а у звање редовног професора Римског права промовисана 1970. године. Тиме постаје прва жена која је стекла професорско звање из ове области у целој бившој Југославији. Доајен правноисторијске катедре, проф. др Драгомир Стојчевић у њој је пронашао најбољег сарадника, и са својим наследницима они су временом створили научнички ауторитет који је привлачио магистранте и докторанте из целе Југославије. Може се слободно рећи да је створена „београдска романистичка школа“, у којој је стасао научни подмладак који је данас израстао у најугледнија професорска имена на Правним факултетима у Скопљу, Подгорици, Сарајеву, Бања Луци, Загребу, Сплиту, Риједи, итд. На

многим од њих је, док нису стасали кадрови, професорка Даниловић годинама држала комплетну наставу, што је био случај и широм Србије (Нови Сад, Крагујевац, Ниш, Приштина), тако да је и оснивање већине ових установа везан за њено прегнуће.

Свој научни ангажман започела је радом у Дубровачком архиву, где је палеографским ишчитавањем оригиналних латинских докумената (нотарских књига), долазила до драгоцених података о трговачким и правним односима у овој средњовековној комуни. Из те материје била је и њена докторска дисертација („Облигациони уговори у средњовековном дубровачком праву“), коју је бриљантно одбранила пред професорским величинама Михаилом Константиновићем, Бориславом Благојевићем и Албертом Вајсом. Желећи да утврди степен преузимања (рецепције) римског права у овој градској средини, дошла је до многих оригиналних ставова, који ће будућим истраживачима представљати неизоставно полазиште за даља проучавања. У наредним деценијама наставила је да се интезивно бави правном историјом Дубровника и објавила драгоцене радове о репресалијама, залози, установи „аптаги“ и трговачким обичајима у том граду. Професорка Даниловић је и сама увела плејаду кадрова у област изучавања статутарних права, и довела их до објављивања студија везаних за питања правног уређења средњовековног Загреба (М. Апостолова-Маршевелски), Ријеке (А. Петрановић), Сплита (Ж. Радић), Дубровника (М. Шарац), Котора (Н. Богојевић), Будве (Ж. Бујуклић).

Свој најзначајнији допринос Јелена Даниловић дала је ипак у материји Римског права, како у педагошкој сфери (скрипта, практикуми), тако и у научној. Као ђак

најеминентније фигуре у свету романистике, чувеног професора Макса Казера, код кога је била на двогодишњој специјализацији у Хамбургу (као стипендиста Хумболтове фондације), и после научног усавршавања у Италији, Француској, Холандији и другим европским универзитетским центрима, професорка Даниловић је изградила свој препознатљив егзегетички метод, приступ доминантно заснован на нормативној анализи. У римском праву његова примена доступна је само врским познаваоцима античких правних извора и латинског језика, што је професорка Даниловић свакако била. Поред бројних чланака из те области (посвећених римском судском поступку, одговорности код уговора о делу, поморском превозу робе, средњовековној рецепцији у Болоњи, утицају римског права на Српски грађански законик и др.), аутор је и обимне студије о тзв. популарним тужбама („*Actio popularis* од римског до савременог права“, Београд, 1968). У овом раду дошао је до пуног изражаја њен научнички кредо, по коме изучавање тековина античке баштине није само себи циљ, већ је пут ка бољем упознавању времена у коме живимо. Током вишедеценијског проучавања различитих правноисторијских тема, увек је следила нит која ју је водила од римске правне традиције, преко средњовековне рецепције, како на Западу тако и на византијском Истоку, па све до појава асимиловања древних установа у модерним правним системима. Њена научна радозналост довела је и до проучавања упоредних правних система, шеријатског права, англосаксонског, до изучавања научног доприноса Хуга Гроцијуса, објавила је радове о рударском праву у средњовековној Србији, обичајном праву Паштровића, о значају Законика књаза Данила, о Валтазару Богишићу (од којих је већина сабрана у књизи „Историјско правне студије“, Подгорица, 2002). На основу необјављене архивске грађе, написала је и део драгоцене моно-

графије о историјату Правног факултета у Београду.

Изузетно владање језицима (француски, немачки, руски, енглески, италијански, мађарски, словеначки) омогућавало јој је да се боље упозна са достигнућима романиста из различитих културних средина, као и да на научним конгресима резултате својих истраживања излаже углавном на језику домаћина скупа. Отуда је лако комуницирала са правним историчарима из целог света и остала позната по својим виспреним запажањима и коментарима, које је износила без зазирања од ауторитета, што је временом и сама постала. То је довело до чланства у највећим међународним научним асоцијацијама, у Бриселу (*Société Internationale d'Histoire des Droits de l'Antiquité* и *Société Jean Bodin pour l'histoire comparative des Institutions*) и Паризу (*Société d'Histoire de Droit français et étrangère*). У својој средини доживела је посебно признање пријемом у Научно друштво Србије 2002. године.

На свом Факултету професорка Даниловић се посебно ангажовала у раду Клуба љубитеља античке историје *Forum Romanum*, који већ преко 35 година окупља студенте права жељне нових сазнања. Својим ентузијазмом и специфичним даром за непосредну комуникацију са студентима, била је стожер окупљања младих људи. Један број тих студената остали су на Факултету и постали научни радници, захваљујући између осталог и њој. Живети и радити са професорком Даниловић била је велика привилегија, јер се од ње имало шта научити, не само из области науке, већ и о односу према људским вредностима, раду и поштењу. Никада није бирала лакши пут, нити је до циља долазила двојним моралним начелима, партијским пречицама, нити звучним универзитетским титулама. Презирала је нерад, лицемерство, лажне величине, а себе, па и људе око ње, приморавала на поштовање високих вредносних

критеријума. Била је перфекциониста, чак до претеривања, и ко зна колики би још њен научни опус био да су многи рукописи угледали светло дана, и да су чувена њена предавања претворена у универзитетске приручнике. Али, можда баш зато, она је била и остала институција за себе, узор који обавезује. Представити се на светским конгресима као њен ђак, била је увек посебна привилегија, али и „почасно звање“ које се морало оправдати. Када се због позних година све мање појављивала у свету романиста, сви су се распитивали за њу и њено здравље. Вест о смрти Јелене Даниловић дубоко их је погодила, а велика имена романистике, професори *Hans Anicum* (Амстердам), *Pierangelo Catalano*, *Mario Talamanca* (Рим), *Alan Watson* (САД), *Gerhard Thür* (Грац) и многи други, изразили су дубоку жалост за изгубљеним пријатељем, колегиномом којој су се дивили и поштовали.

Ових дана Правни факултет у Београду слави 165 година од свог оснивања, а у темељима те традиције остаће неизбрисив траг једне професорске величине као што је проф. др Јелена Даниловић. Она је бројним генерацијама својих студената, али и свима нама, оставила најлепши пример како се воли и поштује свој позив. ■

Проф. др Жика Бујуклић

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
378(497.11)

ACTA diurna : билтен Правног факултета Универзитета у Београду / уредник Сима Аврамовић. – 2004, бр. 1 (октобар) – . – Београд (Булевар краља Александра 67) : Правни факултет Универзитета у Београду, 2004 – (Београд : Досије). – 29 cm

Двомесечно. – Наставља традицију билтена који је излазио у периоду од 1990–1997. године под истим насловом
ISSN 1820-3981 = Acta diurna (Београд)
COBISS.SR-ID 118246156